

FOTOSERIE Gereedschap voor de praktijk

DE BELEVING VAN ONVEILIGHEID

Werkvloer

Er was al een Tafel van Elf, nu is er ook een Tafel van Twaalf. Hoewel beide instrumenten bruikbaar zijn voor veiligheidsprofessionals, richt de recent gelanceerde toolkit zich specifiek op de lastige opgave om onveiligheidsgevoelens van burgers te vergroten. Want ondanks dat we ons wel steeds veiliger voelen, loopt de veiligheidsbeleving nog altijd uit de pas met de misdaadcijfers.

Fotografie: Pallieter de Boer

Tekst: Lynsey Dubbeld

De auteur is werkzaam bij het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid.

De Tafel van Elf, waarvan in 1994 de eerste editie verscheen, is ontworpen voor de beschrijving, analyse en oplossing van een breed scala aan handhavingsvraagstukken. Het is een hulpmiddel om te bekijken in welke mate wetgeving wordt nageleefd. Met uitzondering van de naam, heeft deze generieke methodiek dan ook maar weinig raakvlakken met de Tafel van Twaalf. Die recent verschenen strategie voor het verbeteren van de veiligheids-

beleving van burgers, focust namelijk specifiek op de lokale ervaring van sociale veiligheid.

De noodzaak van de Tafel van Twaalf, die een centraal onderdeel vormt van de toolkit Veiligheidsbeleving die sinds 2010 via de website van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) te raadplegen is, blijkt wel uit de statistieken. Sinds de jaren negentig is het percentage Nederlanders dat zich onveilig voelt gestaag gedaald, blijkt uit de meest recente Integrale Veiligheidsmonitor van het CBS. Toch heeft nog altijd meer dan de helft van de burgers het gevoel dat de misdaad toeneemt en staat criminaliteit stevast in de top drie van

(Foto links) Het Meldpunt Graffiti in Den Haag bestrijdt illegale bekladde muren in de gemeente. Dat gebeurt onder meer met een schoonmaakregeling voor particuliere panden en bedrijven.

(Foto rechts) Een snelle reiniging van bekladdere muren helpt tegen illegale graffiti. Graffitischrijvers krijgen een kick als ze hun werk kunnen zien. Die kick wordt weggenomen als hun werk snel verdwijnt. >>

maatschappelijke kwesties waarover we ons zorgen maken. En dat terwijl de meeste vormen van veelvoorkomende criminaliteit, inclusief de in Nederland van oudsher omvangrijke fietsdiefstalproblematiek, al jarenlang afnemen.

Een daling in de geregistreerde criminaliteit leidt dus niet altijd – en niet automatisch – tot een vermindering van onveiligheidsgevoelens. Geen wonder dat het Nederlandse veiligheidsbeleid zich in de afgelopen decennia steeds meer is gaan richten op de veiligheidsbeleving. Met de Tafel van Twaalf is nu voor het eerst een concrete aanpak voor de problematiek verschenen.

De Tafel van Twaalf zoomt in op drie hoofdstrategieën die kunnen worden gebruikt om de veiligheidsbeleving te versterken. Daarbij gaat het niet alleen om het feitelijk verminderen van onveilige situaties, maar ook om het investeren in veilige plekken en het slim communiceren over wat er op misdaadgebied plaatsvindt. Met twaalf basisregels worden handvatten aangereikt om de veiligheidsbeleving naar een hoger plan te tillen. Ze variëren van het advies om zichtbaar de belangrijkste vormen van criminaliteit te bestrijden tot het adagium om aandacht, rust en leiderschap uit te dragen. Klinkt dat vaag? Niet als wordt gekeken naar de concrete maatregelen die bij ieder van

de twaalf interventies worden toegelicht. Zo kan aan het voorkomen van overlast en verloedering – stap drie uit de Tafel van Twaalf – concreet vorm worden gegeven door zichtbare verbeteringen aan te brengen in de sociale en fysieke leefomgeving van burgers. Kenmerken van de publieke ruimte die mensen als vervelend of bedreigend ervaren, hebben natuurlijk een negatieve invloed op de veiligheidsbeleving. Daarnaast geeft een verloederde omgeving – met bijvoorbeeld vernield straatmeubilair, zwerfvuil en graffiti – burgers de boodschap dat de gemeente, woningcorporaties of andere beheerders onverschillig staan tegenover hun buurt. Daar wordt de veiligheidsbeleving ook niet beter van.

Het bestrijden van graffiti, dat op lokaal niveau op uiteenlopende manieren kan worden opgepakt, is dan ook een voor de hand liggende keuze als het gaat om het verbeteren van veiligheidsgevoelens, leert de toolkit Veiligheidsbeleving. Het snel verwijderen van bekladding op muren of het aanbrengen van kunstzinnige muurschilderingen kunnen allemaal een positief effect hebben op de veiligheidsgevoelens.

Of de burger zich ook daadwerkelijk veiliger gaat voelen, staat helaas niet per definitie vast. Want subjectieve veiligheid is onder andere afhankelijk van persoonskenmerken (zoals leeftijd en geslacht)

Om elektriciteitshuisjes in de Haagse wijk Segbroek tegen bekladding te beschermen, zijn ze in een kunstproject van het Meldpunt Graffiti, het Gemeentemuseum en Het Verf Lab door graffitikunstenaars onder handen genomen. In de graffitiwereld wordt doorgaans niet over het werk van een ander heen gespoten.

en de mate waarin de overlast functioneert als een *signal disorder*, een incident dat impliciet de boodschap in zich draagt dat de sociale, fysieke of morele orde in de omgeving in gevaar is en daardoor onveiligheidsgevoelens extra kan aanwakkeren.

In zekere zin kan de toolkit Graffiti, die eind 2009 op de website van het CCV werd gelanceerd, worden gezien als een logische aanvulling op de toolkit Veiligheidsbeleving. Beide handreikingen benadrukken ook een integrale aanpak van de problematiek. Bij het tegengaan van graffiti kan, naast het schoonmaken van bekladdede muren, worden gedacht aan meldpunten voor graffiti-overlast en

voorlichting in jongerencentra en op scholen. Het beïnvloeden van onveiligheidsgevoelens vereist altijd een op de specifieke situatie en doelgroep toegesneden benadering. In de toolkits zijn praktijkvoorbeelden opgenomen die tot de juiste dadendrang inspireren.

Op het vlak van graffiti-problemen en onveiligheidsgevoelens hebben inventieve benaderingen zich ook steeds meer ontwikkeld tot het basisgereedschap van overlastbestrijders, blijkt uit het in maart verschenen Trendsignalement 2010. Gemeenten bieden ondernemers of bewoners scherpgeprijsde schoonmaakregelingen aan, zodat graffiti snel kan worden

Ook voorlichting op scholen maakt onderdeel uit van de Haagse aanpak van illegale graffiti. Aan bod komen bijvoorbeeld de straffen voor illegale graffiti en de verloedering van het straatbeeld.

verwijderd. Door muren op hotspots te voorzien van een laagje speciale folie, worden ze minder aantrekkelijk voor geklieder met spuitbussen én kan bekladding makkelijker en goedkoper weggepoetst worden. Bovendien kunnen gemeenten sinds de invoering van de bestuurlijke boete in 2009 zelf boetes uitdelen voor overtredingen van de Algemene Plaatselijke Verordening, waaronder graffiti. CDA-kamerlid Sybrand van Haersma Buma toonde zich recentelijk nog voorstander van een gebiedsverbod voor hardleerse graffitispuiters. Of zo'n harde aanpak de veiligheidsgevoelens van buurtbewoners ten goede komt, is nog even de vraag. <<

De toolkit Veiligheidsbeleving en toolkit Graffiti zijn beschikbaar via www.hetccv.nl/instrumenten.

Het CCV ondersteunt veiligheidsprofessionals bij de aanpak van onveiligheidsgevoelens. Kijk voor meer informatie op de website of neem contact op met Michel de Vroege, telefoon (030) - 751 67 39, e-mail michel.vroege@hetccv.nl.

Als onderdeel van een integrale aanpak van illegale graffiti creëert het Meldpunt Graffiti in samenwerking met de Stichting AIGHT legale oefenplaatsen voor graffitikunstenaars. Het Meldpunt Graffiti en de Stichting AIGHT hebben samen het Haags Graffiti Platform in het leven geroepen, om legale graffitikunst te ondersteunen.